

Słownictwo i frazeologia

frazeologizmy, zapożyczenia, homonimy, archaizmy, synonimy i antonimy

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 13 pkt

Czas: 15 min

6 zadań · 13 punktów · 15 minut · bez słownika · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych licz się poprawna forma i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)

OTWARTE

Wyjaśnij znaczenie związku frazeologicznego.

1. rzucać grochem o ścianę —

2. wpaść jak śliwka w kompot —

3. tentalowe męki —

4. nić Ariadny —

Odpowiedź: 1. np. mówić bez skutku; 2. np. znaleźć się w kłopotach; 3. np. cierpienie z powodu czegoś bliskiego, ale nieosiągalnego; 4. np. wskazówka, która pomaga wyjść z trudnej sytuacji

Rozwiązanie: Związek frazeologiczny ma znaczenie przenośne — inne niż suma znaczeń wyrazów. Wiele pochodzi z mitologii (pięta achillesowa, syzyfowa praca). Uznaj każde trafne wyjaśnienie.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Zadanie 2. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Który związek frazeologiczny pochodzi z mitologii greckiej?

A. wziąć nogi za pas

B. owijać w bawełnę

C. łać jak z cebra

D. koń trojański**Odpowiedź: D****Rozwiązanie:** „koń trojański” nawiązuje do mitu.

Błędne odpowiedzi: pozostałe frazeologizmy pochodzą z codziennego życia, nie z mitologii.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Z jakiego języka pochodzi zapożyczenie?

1. fotel — z języka _____
2. makaron — z języka _____
3. szlafrok — z języka _____

Odpowiedź: 1. francuskiego; 2. włoskiego; 3. niemieckiego

Rozwiązanie: Zapożyczenia z angielskiego: komputer, weekend, sport; z niemieckiego: dach, ratusz, szlafrok; z włoskiego: pomidor, makaron; z francuskiego: fotel, bagaż, restauracja.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Homonimy: podaj dwa różne znaczenia wyrazu.

1. pióro —

2. babka —

Odpowiedź: 1. np. ptasie; przyrząd do pisania; 2. np. ciasto; babcia lub roślina (babka lancetowata)

Rozwiązanie: Homonimy brzmią i zapisują się tak samo, ale mają różne znaczenia. Uznaj każde dwa poprawne znaczenia.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Który wyraz jest archaizmem?

- A. rozmowa B. równoleżnik C. mitochondrium **D. białogłowa**

Odpowiedź: **D**

Rozwiązanie: *białogłowa* to archaizm.

Błędne odpowiedzi: archaizmy to wyrazy dawne, kolokwializmy — potoczne, terminy — specjalistyczne; pozostałe wyrazy należą do innej grupy albo są neutralne.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Podaj synonim i antonim wyrazu.

1. smutny — synonim: _____, antonim: _____

2. szybki — synonim: _____, antonim: _____

Odpowiedź: 1. np. przygnębiony; wesoły; 2. np. prędkie; wolny

Rozwiązanie: Synonim — wyraz bliskoznaczny, antonim — o znaczeniu przeciwnym. Uznaj każdą poprawną parę.

Punktacja:

1. **1 pkt** — „smutny” (synonim i antonim)

2. **1 pkt** — „szybki” (synonim i antonim)

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (13 pkt)

13–12 pkt: bardzo dobry · 11–10 pkt: dobry · 9–8 pkt: dostateczny · 7–6 pkt: dopuszczający · 5–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.